

12. Ramadan – fasta och fest (Muslimsk fastehögtid)

AV-nummer: 11223tv12

Vi får i programmet följa Safia, 13 år, från Somalia. Hon bor i Uppsala och har sju syskon. I år ska Safia fasta för första gången. *Ramadan infaller den nionde månaden i den islamska månkalendern. Det betyder en förskjutning på ungefär elva dagar per år i förhållande till den gregorianska (kristna) kalendern. År 2002 började Ramadan den 6e november.* Familjen vaknar tidigt på morgonen innan solen går upp för att förbereda maten man äter innan fastan börjar. Safia ber genom att knäböja på sin bönematta, som är riktad mot den heliga staden Mecka. Efter bönen går hon till skolan. Hon får lov att ta det lugnt på gympan och äter inte av skollunchen. När hon kommer hem och solen gått ner får familjen bryta fastan för dagen. Efter maten studerar Safia och hennes lillebror Koranen på datorn. Efter en månad, sista dagen på Ramadan, går hela familjen till moskén i Uppsala. Safia går till den kvinnliga avdelningen eftersom moskén är uppdelad i en manlig och kvinnlig del. Safia ber och delar sen ut sötsaker. "Eid al-Fitr" är festen efter fastan. Den hålls i en hyrd lokal och där äter man tillsammans och har roligt.

Tidkod Programinslag

00.00	Vinjett. Muslimsk fastehögtid.
00.15	Safia presenterar sig. "Ramadan är den nionde månaden i den muslimska kalendern. Man fastar från solen går upp till solen går ner". Bild på soluppgång. "Och då får man inte äta eller dricka någonting. Man gör det för att känna hur dom fattiga och hungriga har det över hela världen."
01.15	I gryningen förbereder Safias mamma maten som äts innan fastan börjar. Pappa väcker Safia och hennes sju syskon. Vid frukostbordet läser pappa några verser ur Koranen innan de börjar äta. Alla i familjen utom den minsta brodern fastar. Gamla, sjuka, gravida och barn under 13 år behöver inte fasta, berättar Safia. Muslimer följer månåret – inte solåret – vilket gör att Ramadan infaller vid olika tidpunkter på det svenska året. Det är svårt att fasta på sommaren, eftersom dagarna då är så långa.
02.50	Safia ber Salat (bön) efter frukosten. Bild när hon tvättar ansikte och fötter. Safia tar fram sin bönematta vid soffgruppen och ber mot Mecka. "Det är lätt att hålla koll på vilket håll man ska be åt med hjälp av en kompass."
04.10	Soluppgång. Safia går till skolan. Safia med sina klasskamrater. Hon har en kompis på skolan som också fastar. "Det är mycket enklare när man är två." Hon berättar att de som inte fastar är mycket nyfikna på Islam. Kompisarna ställer frågor till Safia.
05.30	På gympan. Klassen spelar pingis. Safia får lov av läraren att ta det lugnt eftersom hon fastar. Hon får enklare övningar, så att hon inte ska bli törstig och trött. Safia med sina kompisar på skolgården.
06.15	I matsalen. Safia är hungrig och frestad att äta, men undviker det.
06.30	Iftar, fastan bryts för dagen. Safia kommer hem. Mamma förbereder iftar i köket. När solen har gått ner får man bryta fastan. De äter inte mycket på en gång, utan börjar med mindre rätter – som till exempel dadlar. Det är vissa somaliska maträtter som måste vara på bordet, berättar Safia. Bilder på maten och familjen som äter och dricker. "Ramadan pågår i en månad och då gör vi samma sak varje dag."

Världens fest – i Sverige

- 07.50 Efter maten studerar Safia och hennes lillebror koranen på datorn. De sjunger/läser ur den.
- 08.20 Eid al-fitr. Ramadan avslutas en månad senare med en stor fest. Bild på himmel och måne. Nu kan man äta och dricka som vanligt. "Det var första gången änglarna träffade profeten Mohammed enligt koranen och det firas av alla muslimer i hela världen." Bild på kvinnor i sjalar i moskén i Uppsala. Trägaller. Bild på männens avdelning. "Enligt islamsk lag får män och kvinnor inte vara i samma rum i moskén." Safia ber tillsammans med de andra och lyssnar när Imamen predikar. Bild utifrån på moskén och på församlingen under ceremonin. Alla knäböjer. Imamen predikar. Safia: "Jag tycker att moskén är ett bra ställe för att där kan man utbilda sig bra och man kan träffa muslimer som man inte annars träffar." Barnen får sötsaker och man önskar varandra 'trevlig Eid al-fitr'.
- 11.50 Bilder på män som samlar in pengar till moskén. Pengarna skickas sedan till de fattiga. Det står mängder av skor på hyllor längs en vägg. Bilder på människor utanför moskén. Safia berättar att hon tyckte att det var jätteroligt att fasta.
- 12.40 En festlokal ställs i ordning för festen efter fastan och människor strömmar till. Det dukas och lagas mat. Människor sitter vid långbord och äter och dricker. Safia: "Det är en glad fest och vi har alla roligt tillsammans."

Världens fest – i Sverige

Ramadan

Vad är Ramadan?

Ramadan är fastemånaden. Det är den månad då troende muslimer varken äter eller dricker från solens uppgång till solens nedgång. Ramadan är en tid för eftertanke, hängivenhet för Allah och självkontroll. Fastan är den tredje av fem grundpelare i Islam. De fyra andra är: allmosan, Hadj (pilgrimsfärden till Mecka), bönen och trosbekännelsen.

När firas Ramadan?

Ramadan infaller den nionde månaden i den islamska månkalendern. Månkalendern innebär att varje månad börjar då nymånen visar sig.

Varför firas Ramadan?

"Troende, det är en plikt att fasta, liksom det var en plikt för dem som levde före er – kanske skall ni frukta Gud" (Koranen 2:183)

Om Ramadan står vidare i Koranen: *"Under månaden Ramadan, i vilken Koranen blivit nedsänd till vägledning för människorna och ett klart vittnesbörd om vägledningen och urskillningen, må den av eder, som under denna månad är tillstädes, iakttaga fasta; men är någon sjuk eller stadd på resa, åligger det honom att fasta några andra dagar i stället. Gud vill göra det lätt för eder och vill icke göra det svårt för eder, och detta för att I skolen låta antalet bliva fullt och lovprisa Gud, därför att han vägleder eder, för den händelse I månaden bliva tacksamma"* (2:181)

Det är alltså inte alla troende som fastar under Ramadan. Barn som växer, gravida och ammande kvinnor fastar inte och inte heller människor med väldigt tunga och krävande arbeten. Är man sjuk, eller befinner sig på resa, kan man skjuta upp fastan och istället fasta motsvarande många dagar vid något annat tillfälle.

Hur firas Ramadan?

Den dagliga fastan börjar vid gryningen och slutar när solen går ner. Däremellan intar man varken mat eller dryck. Vanligtvis äter man ett mål – suhoor – innan solen går upp, och ett mål – iftar – efter det att solen gått ner.

Fastan har många betydelser. Bland dessa är kanske den viktigaste att träna sig i självkontroll.

Genom att avhålla sig från att tillfredsställa kroppens behov under dygnets ljusa timmar, har man istället tid och kraft att ägna sig åt sin andliga natur. Det blir ett sätt att komma närmare Allah. Ramadan är därför en tid av intensiv tillbedjan, Koranläsning, välgörenhetsarbete och en tid för goda gärningar.

De tio sista dagarna av Ramadan är dagar med speciell andlig kraft. Då bör man försöka komma närmare Allah, genom att till exempel göra goda gärningar. Hela Ramadan präglas av välgörenhet och de goda gärningarna. I slutet av månaden är detta särskilt viktigt. Troende muslimer skall dessa dagar ge av sitt överflöd till de fattiga och skänka gåvor till moskéerna.

Den 27: e natten i månaden anses vara särskilt helig och kallas för "Laylat-al-Qadr" – Allmaktens natt (97:1). Det var denna natt Allah uppenbarade Koranen. Runt år 610 e. Kr.

hörde Muhammed en röst. Det var ärkeängeln Gabriel, som sa till honom att han blivit utvald för att motta Allahs ord. Koranen säger att denna natt är "förmär än tusen månader" (97:3), och därför tillbringar många muslimer hela denna natt i bön.

I många moskéer reciteras en del av Koranen varje kväll under Ramadan i en bön som kallas tartawee (nattbönen). På så sätt är hela Koranen genomläst på Ramadans sista kväll.

Efter Ramadan kommer månaden Shawwal (den tionde månaden) De tre eller fyra första dagarna i Shawwal heter Id al-Fitr – fastebrytarfesten. Eid al-Fitr är en av de största och viktigaste högtiderna inom islam. Då klär man upp sig i sina finaste kläder, dekorerar sina hus, ger varandra gåvor och besöker sina vänner och släktingar. För att fira träffas familjemedlemmar och vänner och äter och ber tillsammans.

Världens fest – i Sverige

Frågor att diskutera efter programmet

- Vad tycker du verkar vara det bästa med högtiden? Varför?
- Finns det delar av högtiden som du känner igen från någon annan högtid? Vad då?
- Vad tycker du verkar vara den viktigaste delen av högtiden?
- Finns det delar av högtiden som är svåra att förstå? Vilka?
- Varför tror du att högtiden är så viktig för dem som firar den?
- Under högtiden förkommer en hel del symboler? Varför tror du att det är så? Vilka kommer du ihåg?
- Skulle du vilja vara med och fira den här högtiden? Varför? Varför inte?
- Om du skulle skapa en egen högtid – hur skulle den se ut och varför?